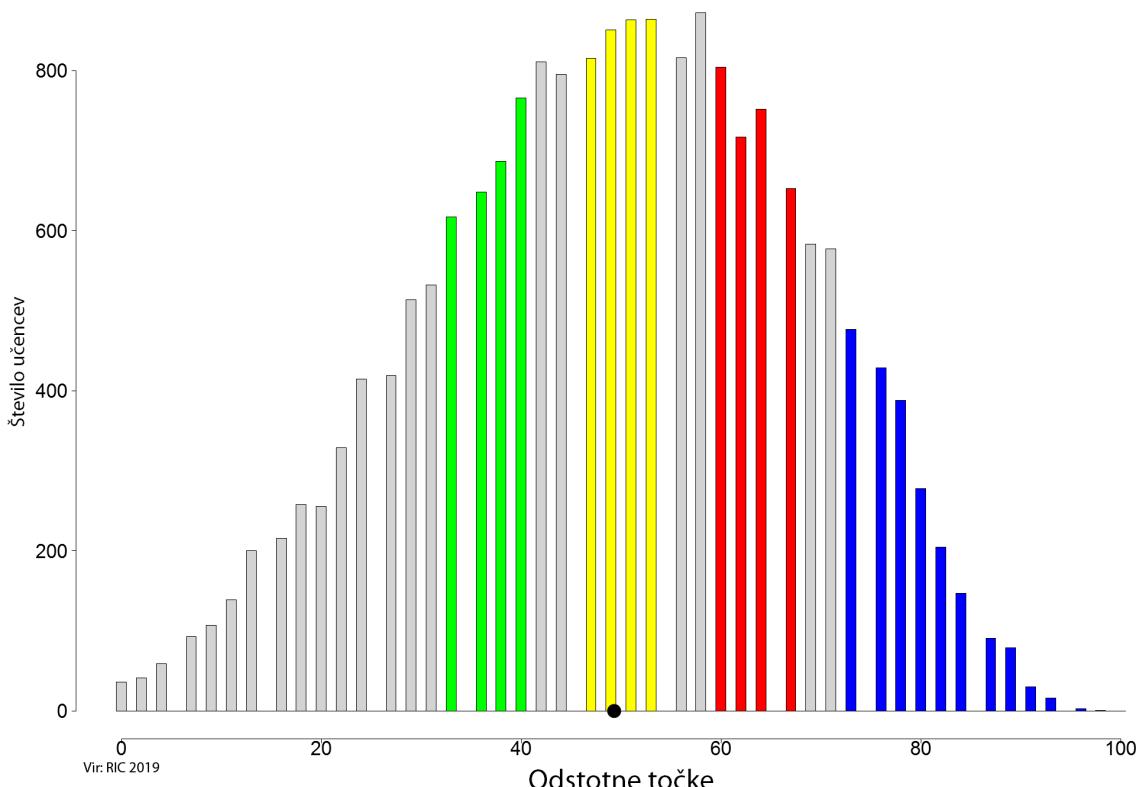

Predmetna komisija za slovenščino

Opisi dosežkov učencev 6. razreda na nacionalnem preverjanju znanja

Porazdelitev točk pri predmetu SLOVENŠČINA (NPZ, 6. razred, 2019, N = 19249)

Slika: Porazdelitev točk pri slovenščini, 6. razred

Preizkus iz slovenščine na NPZ za učence 6. razreda je dvodelen: v I. delu so naloge povezane z neumetnostnim besedilom, v II. delu pa z umetnostnim besedilom. Razmerje v deležu točk obeh delov je enako, kot je razmerje med književnostjo in jezikom pri pouku oz. kot ga določa učni načrt za slovenščino v osnovni šoli (v nadaljevanju UN), tj. 40 % za književnost in 60 % za jezik.

Izhodiščno neumetnostno besedilo *Raziskovalci* je bilo prirejeno po dveh virih (Philip Wilkinson, *Najlepša knjiga o raziskovalcih*, Učila, 2002, in *National Geographic Junior*, maj 2013, str. 32). Naloge ob neumetnostnem besedilu preverjajo učenčeve zmožnost kritičnega sprejemanja in tvorjenja enogovornih neumetnostnih besedil ter jezikovno, metajezikovno in slogovno zmožnost.

V II. delu je bilo izhodiščno besedilo odlomek iz knjige Dima Zupana *Trije dnevi Drekca Pekca in Pukca Smukca*. Naloge ob umetnostnem besedilu preverjajo učenčeve zmožnost sprejemanja književnih besedil ter tvorjenja besedil o književnih besedilih in ob njih.

V nadaljevanju so predstavljene naloge po t. i. barvnih območjih. Uspešnost reševanja pomeni, da je nalogo pravilno rešilo vsaj 65 % učencev z dosežki v danem območju. To v splošnem pomeni, da so učenci z višjimi dosežki uspešno reševali tudi naloge iz nižjih območij.

ZELENO OBMOČJE

Zeleno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo *spodnje četrtine dosežkov* (glede na druge dosežke). V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 20 % in nižji od 70 % preostalih dosežkov.

V I.delu preizkusa je v zelenem območju šest nalog:

- v **1. nalogi** so morali učenci določiti podteme; izbirali so med ponujenimi možnostmi;
- v **4. nalogi** so morali učenci prepozнатi odstavka, za katera sta veljali zapisani trditvi o vsebin;
- **10., 12. a-, 13. a- in 13. b-naloga** so preverjale skladenjsko zmožnost učencev. V 10. nalogi so morali učenci v dani povedi obkrožiti ustrezeno neosebno glagolsko obliko (nedoločnik ali namenilnik). V 12. a-nalogi so morali napisati pravilno vprašalnico za podčrtani lastnostni pridevnik v dani povedi. V 13. a- in b-nalogi pa so morali v dveh povedih vstaviti besede iz oklepajev v pravilni obliki (v pravilnem sklonu).

V II.delu preizkusa sta v zelenem območju dve nalogi:

- v **2. nalogi** so morali učenci med ponujenimi možnostmi izbrati čas dogajanja v odlomku;
- v **5. nalogi** so morali učenci s svojimi besedami razložiti besedno zvezo iz izhodiščnega besedila.

Naloge v I. delu preizkusa, ki so bile v zelenem območju, so preverjale zmožnosti prve in druge taksonomske stopnje, v II. delu preizkusa pa zmožnosti prve in tretje taksonomske stopnje. Naloge tega območja so po UN preverjale minimalne standarde znanja.

RUMENO OBMOČJE

Rumeno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo *med polovicama dosežkov*. V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 45 % in hkrati nižji od 45 % preostalih dosežkov.

V I.delu preizkusa je v rumenem območju šest nalog:

- **5. naloga:** Učenci so morali v izhodiščnem besedilu poiskati določena podatka;
- **9. b- in 12. b-naloga** sta preverjali metajezikovno zmožnost učencev. Ti so morali v 9. b-nalogi glagolom določiti oblikoslovno lastnost (časovno obliko) in pri tem uporabiti jezikoslovna izraza (preteklik, sedanjik). V 12. b-nalogi, ki je bila izbirnega tipa, pa so morali prepozнатi vrsto podčrtanega pridevnika;
- **11. naloga:** Učenci so morali v povedi prepozнатi, katero besedo nadomešča osebni zaimek *jih*, ki odpravlja ponovitev besede v povedi. Naloga je preverjala skladenjsko zmožnost učencev;
- **14. a-naloga:** Učenci so morali v dani povedi prepozнатi pravopisno napako (zapis skupaj namesto narazen – *ne bo*);
- **15. naloga (A)** je preverjala zmožnost učencev za tvorjenje krajšega smiselnega, razumljivega, ustreznega in učinkovitega besedila.

V II.delu preizkusa je v rumenem območju ena naloga, in sicer:

- **6. naloga:** Učenci so morali med ponujenimi pregovori izbrati tistega, ki ustreza vsebini izhodiščnega besedila.

Naloge rumenega območja so večinoma preverjale zmožnosti prve in druge taksonomske stopnje, tvorbna naloga in naloga iz II. dela preizkusa pa tudi tretje taksonomske stopnje. Preverjale so minimalne standarde, nalogi 9. b in 14. a pa temeljna standarda.

RDEČE OBMOČJE

Rdeče območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov. V tem območju je 10 % učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 70 % in nižji od 20 % preostalih dosežkov.

V I.delu preizkusa so v rdečem območju tri naloge:

- **2. naloga:** Učenci so morali v izhodiščnem besedilu poiskati zahtevane podatke;
- V **9. a-nalogi** so morali učenci pojasniti, zakaj so glagoli v delu izhodiščnega besedila v različnih časovnih oblikah;
- **14. c-naloga** je preverjala skladenjsko zmožnost učencev. Ti so morali v povedi prepoznati skladenjsko napako (napačen sklon samostalnika ob zanikanem glagolu) in jo odpraviti.

V II.delu preizkusa sta v rdečem območju dve nalogi:

- v **3. nalogi (A)** so morali učenci dokazati svojo recepcjsko zmožnost tako, da so izrazili svoje doživljjanje, razumevanje in vrednotenje književne osebe (zakaj je taka, kako se kaže spremembra njenega vedenja in utemeljitev odnosa drugih književnih oseb do nje);
- v **4. b-nalogi** so morali učenci z izpisano povedjo dokazati, da razumejo motive za ravnanje književnih oseb.

Naloge v I. delu, ki so v rdečem območju, so preverjale zmožnosti prve in druge taksonomske stopnje (znanje, razumevanje in uporaba). Nalogi rdečega območja v II. delu preizkusa sta taksonomsko zahtevnejši, preverjali sta zmožnosti druge in tudi tretje taksonomske stopnje (analiza, sinteza in vrednotenje). Večina nalog rdečega območja je preverjala minimalne standarde, izjemi sta 14. c-naloga v I. delu in 3. (A) v II. delu, ki sta preverjali tudi temeljne standarde.

MODRO OBMOČJE

Modro območje označuje učence, katerih skupni dosežki so v zgornji desetini dosežkov. V tem območju je 10 % učencev z najvišjimi dosežki; njihovi dosežki so višji od 90 % dosežkov.

V I.delu preizkusa sta v modrem območju dve nalogi in ena delno:

- v **3. nalogi** so morali učenci v izhodiščnem besedilu poiskati zahtevane podatke;
- **14. b-naloga** je preverjala pravopisno zmožnost. Učenci so morali v povedi prepoznati pravopisno napako (napačen zapis vrstnega pridevnika z veliko začetnico) in jo odpraviti;
- v **15. nalogi** se je postavka B nanašala na jezikovno pravilnost (tj. na slovnično in pravopisno pravilnost ter slogovno ustreznost) tvorbne naloge.

V II.delu preizkusa je v modrem območju naslednje:

- v **3. nalogi** se je postavka B nanašala na jezikovno pravilnost krajše tvorbne naloge;
- v **7. nalogi (A)** so morali učenci tvoriti krajše besedilo in izkazati svoje razumevanje in vrednotenje motivov za ravnanje književnih oseb.

Vse naloge modrega območja so preverjale zmožnosti druge in tretje taksonomske stopnje. Nalogi 14. b in 15 iz I. dela ter 3. naloga iz II. dela s kriterijem jezikovne pravilnosti so preverjale doseganje temeljnih standardov po UN, ostale minimalnih.

NAD MODRIM OBMOČJEM

Nalog, ki so v območju nad modrim, v 65 % primerov ne rešijo niti učenci z najvišjimi skupnimi dosežki.

V I.delu preizkusa so v območju nad modrim štiri naloge:

- 6. in 7. naloga sta preverjali zmožnost kritičnega sprejemanja enogovornega neumetnostnega besedila. Učenci so morali odgovor izluščiti iz več delov izhodiščnega besedila. V 7. nalogi so morali odgovor utemeljiti v povedi;
- 8. naloga je preverjala poimenovalno zmožnost učencev; ti so morali glagolu *potovati* dopisati besedi iste besedne družine iz 2. odstavka izhodiščnega besedila;
- v 12. c-nalogi, ki je preverjala skladenjsko zmožnost učencev, so morali ti dopolniti poved s presežnikom lastnostnega pridavnika *globok*.

V II.delu preizkusa so v območju nad modrim štiri naloge in ena delno:

- 1. a- in 1. b-naloga sta preverjali recepcionsko zmožnost sprejemanja književnih besedil. Učenci so morali odgovoriti na vprašanje, o čem govorita prvi in drugi del književnega besedila;
- v 4. a-nalogi, ki je preverjala zmožnost doživljjanja in razumevanja književne osebe, so morali učenci prepozнатi motiv za ravnanje književnih oseb;
- v 7. nalogi se je postavka B nanašala na jezikovno pravilnost tvorbne naloge ob književnem besedilu;
- 8. naloga je preverjala literarnovedno znanje. Učenci so morali navesti naslov književnega besedila pri pouku obvezno obravnavanega avtorja Leopolda Suhodolčana.

V območje nad modrim so se uvrstile naloge, ki so preverjale zmožnosti tako nižje (znanje, razumevanje) kot višje (uporaba, analiza, sinteza) taksonomske stopnje. Glede na rezultate letošnjega preizkusa za šestošolce zbuja skrb ne le visoko število postavk, ki so se uvrstile v območje nad modrim, ampak tudi dejstvo, da se v to območje zadnja leta uvrščajo tudi naloge, ki preverjajo minimalne standarde, določene z UN.

Sklep

V letošnjem preizkusu znanja za učence 6. razreda je bila večina nalog, ki so pripadle zelenemu ali rumenemu področju, povezana z neumetnostnim besedilom. V omenjenih območjih so bile le tri naloge povezane z umetnostnim besedilom. Med njimi sta bili dve izbirnega tipa; to pomeni, da so učenci izbirali pravilen odgovor med že ponujenimi. Take naloge so glede na tip manj zahtevne.

Glede na naloge, ki so po rezultatih v rdečem in modrem območju ter območju nad modrim, predlagamo, da je učence treba spodbujati k natančnemu, poglobljenemu in kritičnemu branju ter k povezovanju podatkov iz raznih delov besedila (to velja tako za obravnavo umetnostnega kot neumetnostnega besedila). Učenci so imeli težave pri nalogah, pri katerih so morali v neumetnostnem besedilu poiskati določene podatke (podobno se je sicer pokazalo že ob lanskem preizkušu). Do napak je prihajalo, ker so iz besedila prepisovali tudi podatke, ki niso bili povezani z vprašanjem (npr. v nalogi 1.2 so morali navesti samo tiste razloge za raziskovanje, ki so bili povezani z vsakodnevnim preživetjem), ali so napisali nepopoln odgovor oz. so navedli premalo podatkov (npr. pri nalogi 1.3 niso navedli vseh namenov, s katerimi raziskujejo sodobni raziskovalci, naloga 1.7), ali pa v svojem odgovoru niso izhajali iz podatkov, navedenih v izhodiščnem besedilu (npr. naloga 1.6). V zvezi z umetnostnim besedilom so imeli največ težav pri nalogah, ki so preverjale zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književnih oseb, predvsem o ravnanju književnih oseb in motivih zanj.

Tudi letos je v območju nad modrim nalog, ki je preverjala literarnovedno znanje. Gre za nalogo najnižje taksonomske stopnje – učenci so morali napisati eno delo slovenskega pisatelja Leopolda Suhodolčana (po UN naj bi omenjenega avtorja pri pouku obvezno obravnavali). Učenci pri tej nalogi najpogosteje niso napisali odgovora ali pa so napisali naslov kakšnega dela Primoža namesto Leopolda Suhodolčana.

Omenimo še dve nalogi nad modrim območjem iz I. dela preizkusa: učenci so v delu besedila težje prepoznali besedi iste besedne družine (naloga 1.8) in redki so v poved pravilno vstavili primernik pridevnika *globoka* (*globlja*) (naloga 1.12 c). Pri drugih nalogah, ki so preverjale skladenjsko zmožnost in pri katerih so morali v poved vstavljati besede v pravilni obliki, niso imeli težav. Slabo reševanje omenjene naloge pripisujemo dejству, da gre za težji primer oz. posebnost pri stopnjevanju.

Kot prejšnja leta tudi ob tem preizkusu ugotavljamo, da je učencem težko tvoriti jezikovno pravilna krajsa besedila. Pri vseh treh nalogah, v katerih so morali učenci samostojno tvoriti kraje besedilo, je bil kriterij jezikovne pravilnosti v modrem območju ali nad njim. Prav tako je bilo učencem težko prepozнатi slovnične in pravopisne napake v danih povedih in jih odpraviti (naloga 1.14). Učenci naj v okviru pouka tvorijo čim več zapisanih besedil, učitelji pa naj jim dajejo o vsebini in jezikovni pravilnosti teh besedil kakovostno povratno informacijo ter jih opozarjajo na pogoste in tipične jezikovne napake.

Preglednica: Specifikacijska tabela, slovenščina, I. del, 6. razred

I. DEL – JEZIK: **Raziskovalci** (Prirejeno po: Philip Wilkinson, *Najlepša knjiga o raziskovalcih*, Učila, 2002, in *National Geographic Junior*, maj 2013, str. 32.).

Naloga	Točke	ZMOŽNOST, STANDARD ZNANJA	Taksonomska stopnja	VSEBINE	Območje
RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI KRITIČNEGA SPREJEMANJA ENOGOVORNIH NEUMETNOSTNIH BESEDIL					
Učenec ima skladno s cilji učnega načrta razvito zmožnost kritičnega sprejemanja enogovornih neumetnostnih besedil. Pokaže jo tako, da: – tekoče in primerno hitro tiho bere in razume svoji starosti ustrezna besedila, predvidena v tem učnem načrtu (4., 5., 6. razred) (UN, standardi znanja, str. 80);					
1.	1	– določi podteme (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80);	razumevanje		zeleno
2.	1	– določi bistvene podatke (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80);	razumevanje		rdeče
3.	2	– določi bistvene podatke (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80);	razumevanje		modro
4.	1	– določi bistvene podatke (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80);	razumevanje		zeleno
5.	1	– določi bistvene podatke (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80);	razumevanje		rumeno
6.	1	– določi bistvene podatke (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80);	razumevanje sintesa		nad modrim
7.	2	– določi bistvene podatke (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80).	razumevanje sintesa		nad modrim
RAZVIJANJE JEZIKOVNE IN SLOGOVNE ZMOŽNOSTI TER ZMOŽNOSTI NEBESEDNEGA SPORAZUMEVANJA (ZA IZBOLJŠANJE SPORAZUMEVALNE ZMOŽNOSTI)					
Učenec ima skladno s cilji učnega načrta razvito jezikovno in slogovno zmožnost ter zmožnost nebesednega sporazumevanja.					
Poimenovalno zmožnost pokaže tako, da:					
8.	1	– k dani besedi doda besedi iz iste besedne družine (5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 81).	znanje razumevanje	Jezikoslovni izrazi: – glagol (UN, 2. VIO, str. 32) – besedna družina (UN, 2. VIO, str. 32)	nad modrim
Skladenjsko zmožnost pokaže tako, da:					
9. a	1	– izrazi čas dejanja glede na čas sporočanja in glede na časovno razmerje do drugih dejanj (1., 2., 3. r.) (UN, standardi znanja, str. 76);	znanje razumevanje uporaba	Jezikoslovni izrazi: – glagol (UN, 2. VIO, str. 32)	rdeče
10.	1	– v povedi izbere pomensko in oblikovno pravilno besedo (5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 81);	znanje uporaba	Jezikoslovni izrazi: – glagol (UN, 2. VIO, str. 32)	zeleno
11.	1	– v povedi odpravi ponovitev (5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 82);	razumevanje uporaba		rumeno
12. a	1	– sprašuje po danem delu povedi (5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 81).	znanje		zeleno

Naloga	Točke	ZMOŽNOST, STANDARD ZNANJA	Taksonomska stopnja	VSEBINE	Območje
12. c	1	– dopolni nepopolno poved z oblikovno pravilno besedo (5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 81);	znanje uporaba	Jezikoslovni izrazi: – pridevnik (UN, 2. VIO, str. 32) – primernik (UN, 2. VIO, str. 32)	nad modrim
13. a	1	– dopolni nepopolno poved z oblikovno pravilnimi besedami (5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 81);	znanje uporaba		zeleno
13. b	1	– dopolni nepopolno poved z oblikovno pravilnima besedama (5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 81);	znanje uporaba		zeleno
14. c		– v povedih prepozna skladenjske napake in jih odpravi (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 82).	znanje uporaba		rdeče
Pravopisno zmožnost pokaže tako, da:					
14. a	1	– prepozna pravopisne napake in jih odpravi (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 83);	znanje uporaba		rumeno
14. b	1	– prepozna pravopisne napake in jih odpravi (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 83).	znanje uporaba		modro
RAZVIJANJE METAJEZIKOVNE ZMOŽNOSTI					
Učenec ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito metajezikovno zmožnost. Pokaže jo tako, da:					
9. b	1	– besedam določi oblikovne lastnosti in pri tem uporablja jezikoslovne izraze, navedene v tem učnem načrtu, (5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 84);	znanje	Jezikoslovni izrazi: – preteklik (UN, 6. r., str. 32) – sedanjik (UN, 6. r., str. 32)	rumeno
12. b	1	– besede razvrsti v besedne vrste skladno z opredelitvijo v učnem načrtu (5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 84).	znanje	Jezikoslovni izrazi: – lastnostni pridevnik (UN, 6. r., str. 32) – vrstni pridevnik (UN, 6. r., str. 32) – svojilni pridevnik (UN, 6. r., str. 32)	rumeno
RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI TVORENJA ENOGOVORNIH NEUMETNOSTNIH BESEDIL					
Učenec ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito zmožnost tvorjenja enogovornih neumetnostnih besedil. Pokaže jo tako, da:					
15.	A 3	– tvori smiselno, razumljivo, ustrezno, učinkovito in pravilno besedilo (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80).	znanje razumevanje uporaba analiza sinteza		rumeno
	B 2				modro

II. DEL – KNJIŽEVNOST/PROZA: (Dim Zupan, *Trije dnevi Drekca Pekca in Pukca Smukca*)

Naloga	Točke	ZMOŽNOST, STANDARD ZNANJA	Taksonomska stopnja	VSEBINE	Območje
		RAZVIJANJE RECEPCIJSKE ZMOŽNOSTI Z BRANJEM UMETNOSTNIH BESEDIL IN PISANJEM O NJIH			
		Učenec ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito recepcijsko zmožnost sprejemanja književnih besedil ter tvorjenja besedil o književnih besedilih in ob književnih besedilih (»strokovno« pisanje). Svoje trditve oz. ugotovitve o književnih besedilih skladno s cilji v tem učnem načrtu ponazoriti, utemeljiti in vrednotiti.			
1. a	1	Razvito zmožnost pokaže tako, da odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih v prebranem besedilu: (UN, standardi znanja, str. 84)	razumevanje sinteza		nad modrim
1. b	1	– o čem govoriti književno besedilo (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 85).			nad modrim
2.	1	Razvito zmožnost pokaže tako, da odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih v prebranem besedilu: (UN, standardi znanja, str. 84)	razumevanje		zeleno
		– kdaj se je kaj dogajalo (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 85).			
3. A	3	Razvito zmožnost pokaže tako, da odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih v prebranem besedilu: (UN, standardi znanja, str. 84)	poznavanje		rdeče
3. B	1	– zakaj se je kaj zgodilo in katere posledice je imelo ravnanje književnih oseb (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 85).	razumevanje uporaba vrednotenje		modro
		Svojo zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književne osebe pokaže tako, da:			
		– upovedi čutnodomišljivo predstavo književnih oseb (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 85).			
4. a	1	Svojo zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književne osebe pokaže tako, da:	razumevanje analiza sinteza		nad modrim
		– poišče nekaj motivov za ravnanje književnih oseb (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 85).			
4. b	1	Svojo zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književne osebe pokaže tako, da:	razumevanje		rdeče
		– poišče nekaj motivov za ravnanje književnih oseb (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 85).			
5.	1	Poimenovalno zmožnost pokaže tako, da:	znanje		zeleno
		– razloži besedne zveze iz prebranega besedila (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 81).	razumevanje uporaba		
6.	1	Razvito zmožnost pokaže tako, da odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih v prebranem besedilu: (UN, standardi znanja, str. 84)	razumevanje analiza sinteza		rumeno
		– o čem govoriti književno besedilo (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 85).			

Naloga	Točke	ZMOŽNOST, STANDARD ZNANJA	Taksonomska stopnja	VSEBINE	Območje
RAZVIJANJE RECEPCIJSKE ZMOŽNOSTI S TVORENJEM OB UMETNOSTNIH BESEDILIH (PISANJE)					
7.	A 4	Svojo zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književne osebe pokaže tako, da: – upovedi čutnodomišljijo predstavo književnih oseb (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 85); B 2 – poišče nekaj motivov za ravnanje književnih osebe (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 85).	znanje razumevanje uporaba sinteza analiza vrednotenje		modro nad modrim
8.	1	Učenec kot pomoč pri razvijanju recepcijске/bralne zmožnosti usvoji tudi določeno literarnovedno znanje. Pokaže ga tako, da pozna književno besedilo obravnavanega obveznega avtorja (4., 5., 6. razred) (UN, standardi znanja, str. 87).	znanje	Leopold Suhodolčan UN, str. 43	nad modrim
SKUPAJ 18					

PRILOGA

I. DEL

RAZISKOVALCI

1 Ljudje že stoletja potujejo v neznano. Prvi raziskovalci so se podajali na pot, da bi našli nova bivališča, novo obdelovalno zemljo in s tem nove vire hrane, da bi sklepali zavezništva z oddaljenimi ljudstvi in osvojili nova ozemlja, da bi širili novo vero, da bi odkrili nove trgovske poti itd.

2 Raziskovalci so se podajali v kraje, ki jih ni bilo na zemljevidu in kjer so nanje morda prežala sovražna ljudstva. Priobalna ljudstva so se izpopolnila v izdelavi plovil in se podajala na dolga, nevarna potovanja ob obalah Evrope in še dlje, do Afrike, Amerike in Arktike. Znane so bile tudi odprave po kopnem – neutrašni popotniki so se podajali v puščave severne Afrike in Azije.

3 Tudi v sodobnem času raziskovalci raziskujejo po neznanem in velikokrat težavnem terenu, kjer nanje prežijo številne nevarnosti. Najpogosteje potujejo, da bi bolje spoznali nove rastlinske in živalske vrste, delovanje različnih ekosistemov in da bi preučevali kamnine in fosile.

4 V TROPSKEM PRAGOZDU

Odprave v tropski deževni pragozd so za raziskovalce pravi izliv, saj v njem vladajo vročina, vlaga, tema in hrup. Zaradi gostega rastja vanj ne more prodreti veliko sončnih žarkov in pot skozi podrst je zelo počasna in naporna. Dodatne nevarnosti pomenijo globoke reke, ki jih je težko prečkati, piki žuželk in bolezni, kot je malarija. Toda džungla s tisoči različnih živalskih in rastlinskih vrst je za raziskovalce velik užitek.

5 POLARNE ODPRAVE

Na polarnih območjih, na Arktiki in Antarktiki, se morajo raziskovalci spopadati z nasploh najostrejšimi razmerami. Pot jim otežujejo ledeniki, plazovi in globoke razpoke v ledu. Temperature se velikokrat spustijo pod -50°C . Močni vetrovi dvigajo snežne viharje, zato udeleženci polarnih odprav nosijo več plasti toplih in zračnih oblačil.

6 ODPRAVE PREK PUŠČAV

Poznamo več različnih tipov puščav. Nekatere so peščene, druge skalnate, v nekaterih raste grmičevje. V vseh pade le majhna količina dežja in v mnogih so pogosti peščeni viharji. V njih tako rekoč ni najti vode, sence in zavetja. Ker nad puščavami ni oblakov, čez dan sonce neznansko pripeka, ponoči pa je mraz. Raziskovalci si prizadevajo izgubiti čim manj telesne tekočine, zato delajo zvečer, ko se temperature spustijo.

7 RAZISKOVANJE OCEANSKIH GLOBIN IN PODVODNIH JAM

Več kot dve tretjini zemeljske površine prekriva voda, vendar so morske globine še vedno najmanj raziskani predeli na svetu. Tam raziskujejo življenje globokomorskih bitij, globoke podvodne jame in potopljene ladje. Pri globokih potopih znanstveniki potrebujejo posebno opremo, ki jih ščiti pred velikim pritiskom vode. Pogosto morajo premagovati vrtince ali se plaziti skozi ozke prehode.

(Prirejeno po: Philip Wilkinson, Najlepša knjiga o raziskovalcih, Učila, 2002, in National Geographic Junior, maj 2013, str. 32.)

(Vir slike: <https://goo.gl/5bZ3fR>. Pridobljeno: 8. 11. 2018.)

II. DEL

Dim Zupan

TRIJE DNEVI DREKCA PEKCA IN PUKCA SMUKCA

Na zborni klopci pod kostanji je bil dogovorjen zelo važen sestanek. Šlo je za uničeno Andrejevo nogometno žogo. Maneken Jože je prerezal usnje tako nesrečno, da se ni dalo zašiti. Andrej se doma ni upal povedati, da je žoga, ta prava nogometna, izgubljena za vse čase. Njegov oče je imel namreč zelo staromodne poglede na to, kako je treba paziti na svoje stvari. Če Andrej ne dobi žoge do počitnic, bo oče takoj vedel, da je nekaj narobe.

Ubogi Andrej se je od tragičnega dogodka spremenil. Postal je tih, zamišljen, otožen. Mulci ga niso mogli gledati takšnega. Zato so se dogovorili za sestanek, kako priti do denarja za novo žogo, saj so končno vsi igrali z njo. Vsak naj dobro premisli in preuči vsako možnost. Obstajal je samo en problem. Prava usnjena nogometna žoga je veljala kup denarja.

Štirje fantje so se počasi bližali zborni klopci, kjer je že vse gomazelo. Oni so sklicali sestanek in brez njih se ni mogel začeti. Tam je bil tudi Andrej. Malo stran se je usedel na korenino kostanja in grizljal slamico.

»Vsi vemo, zakaj smo se zbrali,« je začel sestanek Tine, ki je bil najboljši govornik, »upam, da imate kakšne dobre predloge.«

»Kaj če bi nabirali zdravilna zelišča?« je od zadaj zatulil Bebo.

»Jaz pa mislim,« je s tankim glaskom predlagal Janezek, »da bomo najhitreje zbrali denar, če zbiramo star papir.«

»Res je,« je zaklical Tadej, »zraven lahko nabiramo še staro železo in ga vozimo na odpad.«

»Tudi s Tevžem imava predlog,« se je Tine obrnil k Tevžu, »no, povej jim.«

»Vsi veste,« je začel Tevž, »koliko so se zadnje čase podražile steklenice. Če se zavzamemo, jih lahko zberemo na stotine. Najprej, če jih vsak vzame doma po nekaj, se to ne bo nikomur poznalo. Potem lahko pregledujemo smetišča, podstrehe, stare lope, zelo dobre so tudi oklice gostiln in trgovin.«

Nadaljeval pa je Tine: »Izračunala sva, da s štiristo dvanajstimi steklenicami pridemo skozi. Za to količino jamčiva, da jo lahko zberemo do počitnic.«

Val odobravanja in občudovanja je sprejetel navzoče. Nekaj jih je tudi zaploskalo.

Tevž in Tine sta bila sila zadovoljna, z neprikritim veseljem sta pogledala najpomembnejša mulca, svojo največjo konkurenco. Če bi prodrla s steklenicami, bi bil to res pravi uspeh.

Drekec Pekec in Pukec Smukec sta stikala glavici in se nekaj dogovarjala. Nastala je grobna tišina. Vsi so nestrpno pričakovali njun predlog.

»Steklar Drobnič nima otrok,« je počasi začel Drekec Pekec, »denarja pa ima na kupe.«

»Zato pa ima tistega sivega pudlja,« je od zadaj pripomnil Bebo.

»Poglejte,« je nadaljeval Drekec Pekec, »k njegovemu blagostanju smo posredno prispevali tudi mi.«

»Samo z denarjem za okenska stekla, ki sta jih razbila vidva,« je šegavo pripomnil Tevž, »si lahko kupi avto.«

»No, vidite,« je rekel Drekec Pekec, »pravzaprav smo mi tako rekoč tihi partnerji.«

Vsi so debelo gledali Drekca Pekca. Da bi govoril neumnosti na tako važnem sestanku, niso mislili.

»Z Drekcem Pekcem sva sklenila,« je rekel Pukec Smukec, »da je prav, da nam tudi on enkrat pomaga.«

»Gre za pudlja gospe Drobničeve,« je razlagal Drekec Pekec.

»Da ne storita kaj žalega tej lepi živalci,« je od kostanja sem z grozo v glasu zavpila Tina.

»Nič se mu ne bo zgodilo,« je spravno nadaljeval Drekec Pekec. »Se spominjate, ko se je lani izgubil? Že naslednji dan je bil oglas v časopisu. Zraven je bila razpisana nagradica, ki je dovolj za žogo in še za kakšen sladoled povrh. S Pukcem Smukcem sva se odločila, da se bo ta podelj v kratkem spet malo izgubil.«

(Odlomek.)

(Dim Zupan: Trije dnevi Drekca Pekca in Pukca Smukca. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1991. 105–107.)

I. DEL

**Naloge iz I. dela se navezujejo na besedilo *Raziskovalci*.
Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.**

1. Kaj izvemo iz posameznih odstavkov v uvodnem delu besedila? Na vsako črto napiši ustrezno črko. Ena možnost je odveč.

1. odstavek _____	A Raziskovanje danes
2. odstavek _____	B Neugodne vremenske razmere
3. odstavek _____	C Kopenske in pomorske odprave
	Č Namen raziskovanja nekoč

(1 točka)

2. Prvi raziskovalci so se na pot podajali tudi zaradi vsakodnevnega preživetja. Kateri podatki iz besedila to potrjujejo? Navedi 3 podatke.

(1 točka)

3. S katerimi nameni raziskujejo sodobni raziskovalci? Odgovori v obliki povedi.

(2 točki)

4. Za katere odprave veljata spodnji trditvi? Na vsako črtico napiši številko ustreznega odstavka (od 4 do 7).

Raziskovalci lahko preučujejo veliko raznolikih rastlin.

_____

Raziskovalci potrebujejo potapljaško opremo.

_____

(1 točka)

5. Kako raziskovalci ravnajo ob neugodnih vremenskih razmerah?

Na polarnih območjih: _____

V puščavah: _____

(1 točka)

6. Katera težava je skupna raziskovalcem tropskih, puščavskih in polarnih odprav?

_____

(1 točka)

7. Ali imajo raziskovalci vseh odprav težave z viharji? Obkroži.

DA

NE

Odgovor pojasni v obliki povedi.

_____

(2 točki)

8. Glagolu *potovati* dopiši besedi, ki spadata v isto besedno družino. Poišči ju v 2. odstavku.

(1 točka)

9. a) Glagoli v 2. in 3. odstavku so v različnih časovnih oblikah. Zakaj?

(1 točka)

9. b) Poimenuj obe časovni obliki.

2. odstavek _____

3. odstavek _____

(1 točka)

10. V povedi obkroži ustrezeno obliko glagola.

Raziskovalci se morajo na odpravah primerno obleči/obleč.

(1 točka)

11. Preberi poved.

Raziskovalci so se podajali v kraje, ki jih ni bilo na zemljevidu.

Na katero besedo se nanaša podčrtana beseda?

(1 točka)

12. Preberi poved.

Pot otežujejo ledeniki, plazovi in globoke razpoke v ledu.

12. a) Vprašaj se po podčrtani besedi.

(1 točka)

12. b) Katere vrste je podčrtani pridevnik? Obkroži.

- A Lastnostni.
- B Vrstni.
- C Svojilni.

(1 točka)

12. c) Dopolni poved. Na črto napiši pridevnik v primerniku.

Reka je bila _____ (globok), kot so sprva pričakovali raziskovalci.

(1 točka)

13. Besede v oklepajih postavi v pravilno obliko. Napiši jih na črti.

13. a) Raziskovalci potujejo zaradi _____ (nove živalske vrste).

(1 točka)

13. b) Znanstveniki lahko morske globine raziskujejo samo z

(ustrezna oprema) _____.

(1 točka)

14. V vsaki povedi je ena napaka. Popravek napiši na črto.

14. a) Pri globokih potopih v prihodnosti nebo težav z opremo. _____

(1 točka)

14. b) Raziskovalci so pluli ob Evropskih obalah. _____

(1 točka)

14. c) Prvi raziskovalci niso preučevali fosile. _____

(1 točka)

15. Šestošolci in šestošolke morate za šolski časopis napisati, kaj želite biti po poklicu. Ti si želiš postati raziskovalec/raziskovalka. Napiši zaokroženo besedilo in pri tem upoštevaj podatke iz izhodiščnega besedila. V svoje besedilo vključi:

- zakaj si želiš postati raziskovalec/raziskovalka,
- katero področje si želiš raziskovati in zakaj,
- na katere težave pri svojem delu lahko naletijo raziskovalci.

Napiši zaokroženo besedilo, dolgo do 6 povedi.

A	3
B	2

Rad/-a bi bil/-a _____

II. DEL

Naloge iz II. dela se navezujejo na besedilo Dima Zupana *Trije dnevi Dreka Pekca in Pukca Smukca*.

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Izhodiščno besedilo bi po vsebini lahko razdelili na dva dela. O čem govorita?

1. a) Prvi del: _____

(1 točka)

1. b) Drugi del: _____

(1 točka)

2. Kdaj poteka dogajanje v odlomku? Obkroži.

- A Pred poletnimi počitnicami.
- B Med poletnimi počitnicami.
- C Po poletnih počitnicah.

(1 točka)

3. Kaj o Andreju izveš iz besedila?

V odgovoru napiši:

- zakaj se Andrejevo vedenje spremeni,
  - kako se ta sprememba kaže,
  - ali je Andrej v družbi priljubljen. Utemelji.

Besedilo naj bo zaokroženo, dolgo do 6 povedi.

A		3
B		1

---

4. a) Tine in Tevž bi rada denar za žogo zbrala s starimi steklenicami. S tem pa želita doseči še nekaj drugega. Kaj?

(1 točka)

4. b) Katera poved kaže, da je bil njun predlog dobro sprejet? Izpiši jo.

(1 točka)

5. Preberi poved.

Nastala je grobna tišina.

Kaj pomeni podčrtana besedna zveza? Razloži s svojimi besedami.

(1 točka)

6. Kateri pregovor ustreza vsebini izhodiščnega besedila? Obkroži.

- A Kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima.
- B Kdor ne uboga, ga tepe nadloga.
- C V nesreči spoznaš prijatelja.
- Č Po toči zvoniti je prepozno.

(1 točka)

7. Napiši zaokroženo besedilo. V njem predstavi:
- Drobniča (navedi vsaj dva podatka o njem),
  - kako sta Drekec Pekec in Pukec Smukec povezana z Drobničem in
  - kaj načrtujeta,
  - kje sta dobila zamisel za svoj načrt.

A		4
B		2

---

8. Podobna besedila, kot je izhodiščno, je pisal tudi Leopold Suhodolčan. Napiši naslov enega njegovega dela.

(1 točka)